

УДК 658.82
DOI: 10.31732/2663-2209-2022-70-44-52

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Ірина Петрова¹

¹д.е.н, професор, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна, e-mail: petrovakrok@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4206-5403>

FORMING OF COMPETITIVENESS STRATEGY FOR ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE ELECTRIC POWER INDUSTRY ENTERPRISE

Iryna Petrova¹

¹Doctor of Science, Professor, KROK University, Kyiv, Ukraine, e-mail: petrovakrok@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4206-5403>

Анотація. Статтю присвячено визначенню взаємозв'язку між конкурентоспроможністю та економічною безпекою підприємств електроенергетичної сфери економіки. В умовах агресивних змін зовнішнього середовища електроенергетика виявилася гостро вразливою до впливу негативних факторів. Крім того, показав свою неефективність механізм регулювання цієї сфери, якому властиві обмежена конкуренція гравців на енергетичному ринку, залишки монополізму, тінізації, постійні порушення правил гри, незбалансованість цінової політики, гальмування інноваційно-інвестиційних зрушень. За цих умов необхідним є перехід до державно-ринкового регулювання електроенергетичної сфери економіки, сприяння підвищенню конкурентоспроможності підприємств як провідного чинника забезпечення їх економічної безпеки. В статті реалізовано стратегічний підхід до зростання конкурентоспроможності підприємств та наведено процес формування стратегії конкурентоспроможності в межах забезпечення економічної безпеки підприємства електроенергетичної сфери. Особливий акцент зроблено на необхідності ефективного управління конкурентоспроможністю підприємств в інтересах усіх зацікавлених осіб. Стратегічними орієнтирами підвищення конкурентоспроможності для забезпечення економічної безпеки підприємств електроенергетики є: стабільність постачання енергії, розробка та реалізація диверсифікованих джерел енергії, розширення та модернізацію енергетичної інфраструктури; досягнення високої конкурентоспроможності на ринку шляхом ефективного використання ресурсів, впровадження новітніх технологій, підвищення якості обслуговування та конкурентних тарифів; енергоефективність та енергозбереження; впровадження інновацій та розвиток нових технологій, застосування відновлювальних джерел енергії та використання сучасних систем управління та моніторингу; посилення політико-правових важелів регулювання, що передбачає дотримання чітких правил регулювання, прозорих тарифів, створення стабільних умов для розвитку підприємств електроенергетики та забезпечення їх економічної безпеки.

Ключові слова: стратегія, конкурентоспроможність, економічна безпека, підприємство, електроенергетика

Формул: 0, **рис.:** 1, **табл.:** 2, **бібл.:** 20

Abstract. The article is devoted to determining the relationship between competitiveness and economic security of enterprises in the electric power sector of the economy. In the conditions of aggressive changes in the external environment, the electric power industry turned out to be highly vulnerable to the influence of negative factors. In addition, the mechanism of regulation of this sphere, which is characterized by limited competition of players in the energy market, remnants of monopoly, shadowing, constant violations of the rules of the game, unbalanced price policy, inhibition of innovation and investment shifts, has shown its inefficiency. Under these conditions, it is necessary to transition to state-market regulation of the electric energy sector of the economy, to help increase the competitiveness of enterprises as a leading factor in ensuring their economic security. The article implements a strategic approach to increasing the competitiveness of enterprises and describes the process of forming a competitiveness strategy within the framework of ensuring the economic security of enterprises in the electric power sector. Special emphasis is placed on the need to effectively manage the competitiveness of enterprises in the interests of all interested parties. The strategic guidelines for increasing competitiveness to ensure the economic security of electric power enterprises are: stability of energy supply, development and implementation of diversified energy sources, expansion and modernization of energy infrastructure; achieving high competitiveness in the market through effective use of resources, introduction of the latest technologies, improvement of service quality and competitive tariffs; energy efficiency and energy saving; introduction of innovation and development of new technologies, use of renewable energy sources and use of modern management and

monitoring systems; strengthening of the political and legal levers of regulation, which provides for the observance of clear regulatory rules, transparent tariffs, creation of stable conditions for the development of electric power enterprises and ensuring their economic security.

Keywords: *strategy, competitiveness, economic security, enterprise, electric power industry.*

Formulas: 0, **fig.:** 1, **tabl.:** 2, **bibl.:** 20

Постановка проблеми. В сучасних умовах зовнішнє середовище в Україні характеризується нестійкістю та непередбачуваністю, що чинить вплив на внутрішнє середовище підприємств. Відповідно, підприємствам усіх видів економічної діяльності потрібно адаптуватися до змін та забезпечувати економічну безпеку для досягнення своїх цілей на тривалу перспективу. Це повною мірою стосується електроенергетики як базової стратегічної сфери економіки, яка створює життєві умови розвитку усіх інших видів економічної діяльності. Енергетична сфера є важливим елементом національної економіки будь-якої країни, а забезпечення надійного та ефективного енергопостачання є необхідним для стабільного функціонування і розвитку інших секторів. В умовах численних викликів і загроз з боку зовнішнього середовища роль енергетичних підприємств у країні надзвичайно зростає. На превеликий жаль, у 2022-2023 рр. ця сфера істотно постраждала внаслідок російсько-української війни. Відновлення об'єктів енергетичної інфраструктури потребуватиме колосальних ресурсів, часу, застосування нових технологій.

Головним завданням енергетичних підприємств є надійне та якісне постачання електричної та теплової енергії споживачам за економічно обґрунтованими тарифами. Виконання цього завдання підприємствами можливо за умов їх конкурентоспроможності. Ще в довоєнні роки українська економіка відставала від розвинених країн за рівнем конкурентоспроможності, посідаючи у міжнародному рейтингу 85-ту позицію. Крім застарілої матеріально-технічної бази значну роль відігравала монополізація цієї сфери. Підвищення конкурентоспроможності підприємств електроенергетики потребує формування стратегічного підходу до їх розвитку з

урахуванням теперішніх реалій та нових технологічних можливостей. Необхідним є застосування ефективних методів підвищення конкурентоспроможності підприємств, які забезпечують високий рівень їх економічної безпеки. Підвищення конкурентоспроможності підприємств електроенергетики потребує комплексного підходу, основою якого є формування дієвих стратегій розвитку підприємств з метою зміцнення їх ринкових позицій та забезпечення необхідного рівня економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні десятиліття свідчать про збільшений інтерес до проблем економічної та енергетичної безпеки українських підприємств. У наукових працях таких вчених, як Басок Б.І., Базеев Є.Т., Кириленко О.В., Снежкін Ю. Ф. [2], Геєць В.М. [3], Пирожков С.І. [4], В.А. Шведкий [12] та інших розглядаються теоретичні, методологічні та практичні аспекти економічної та енергетичної безпеки підприємств, функціональні складові управління системою безпеки економіки України. Вченими підкреслюється, що для України сьогодні «вкрай важливою є енергоефективно орієнтована інноваційна модернізація енергетики з проривним тактичним і стратегічним оновленням економіки» [2]. Дослідження, проведені Г.М. Черняк, зосереджені на оцінці рівня економічної безпеки енергетичних підприємств в контексті процесу євроінтеграції [5], а також на стратегічному підході до визначення перспектив їх розвитку [6]. Автор справедливо вказує на важливість формування низки альтернативних стратегій для забезпечення економічної безпеки енергетичного підприємства [6, с. 92]. Цілком погоджуємося з тим, що обґрунтування і вибір адекватної потребам часу альтернативи сприятиме забезпеченню економічної безпеки та

досягненню прогнозованих показників [6, с. 92].

Досліджуючи проблеми економічної безпеки, вчені обґрунтовано пов'язують її з конкурентоспроможністю підприємств. При цьому конкурентоспроможність може розглядатися як показник, фактор, умова досягнення економічної безпеки.

Феномен конкурентоспроможності підприємства розкрито в роботах таких авторів як І. Дмитрієв, І. Кирчата, О. Шершенюк [7], О.Зибарева, Т. Воронюк [8], Г. Леськів, В. Франчук, Г. Левків, В. Гобела [9], В. Кривіцька, В.Зянько В. [10], І. Чіков [11] та інші. Вихідним поняттям для аналізу конкурентоспроможності є поняття конкуренції, оскільки конкурентоспроможність підприємства визначається тільки при співставленні результатів його діяльності з іншими підприємствами аналогічного виду економічної діяльності, отриманими внаслідок конкурентної боротьби.

Сучасні погляди на конкуренцію охоплюють її нові ознаки і форми, що особливо значиме для електроенергетики, де рівень монополізації є ще достатньо високим. Узагальнюючи різноманітні підходи, можна виокремити три базових погляди на конкуренцію [11, с.75-76].

Згідно першого, конкуренція означає суперництво суб'єктів економічної діяльності на ринку з метою досягнення її найвищих результатів. За другим підходом, конкуренція — це елемент механізму регулювання ринку. В третьому ракурсі конкуренція є зіткненням традиційного з інноваційним.

Для електроенергетики є принципово важливими усі три ролі конкуренції. Конкуренція виробників і постачальників енергії для за споживачів призводить до підвищення якості створюваних послуг та встановлення збалансованої ціни на них. Вона є необхідним доповненням до державного регулювання цієї стратегічної галузі економіки. Нарешті актуалізується як ніколи раніше боротьба традиційних технологій, джерел і видів енергії з інноваційними, впровадження яких є

однією з ключових проблем реформування української електроенергетики.

З огляду на розвиток розуміння поняття конкуренції змінюються підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства, яка у загальному вигляді відображає здатність до конкуренції, наявність конкурентних переваг підприємства на ринку. Можна погодитися з тлумаченням конкурентоспроможності підприємства як його здатності виробляти та продавати товари й послуги, які мають найкращі цінові та нецінові характеристики для споживачів порівняно із аналогічною продукцією інших підприємств відповідної галузі [10, с. 1].

Разом з тим, з нашої точки зору, управління конкурентоспроможністю підприємства не можна зводити до систему заходів щодо постійного вдосконалення товару суб'єкта господарювання, систематичного пошуку нових споживачів, а також каналів збуту, покращення сервісу, реклами [10, с. 1]. Принципове значення має стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства, який передбачає формування стратегії підвищення конкурентоспроможності та розробку стратегічних, тактичних та оперативних заходів щодо її реалізації.

Наголошуючи на актуальності та важливості наукових напрацювань з проблем конкурентоспроможності і економічної безпеки підприємств, вважаємо доречним продовжити їх у контексті формування стратегії підвищення конкурентоспроможності як фактору забезпечення економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності, розглянувши їх взаємозв'язок на прикладі підприємств електроенергетичної сфери.

Формулювання цілей статті. Мета статті – розкрити особливості формування стратегії підвищення конкурентоспроможності для забезпечення економічної безпеки підприємства електроенергетичної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження нового ринку електричної енергії згідно з Законом України "Про ринок електричної енергії"

від 13 квітня 2017 року[1] має значний вплив на економічну безпеку підприємств, що займаються виробництвом електричної енергії. Це стосується таких типів підприємств, як теплові електростанції (ТЕС), теплоелектроцентрали (ТЕЦ), гідроелектростанції (ГЕС), гідроакumuлюючі електростанції (ГАЕС),

атомні електростанції (АЕС), сонячні електростанції (СЕС), вітрові електростанції (ВЕС), електростанції, які працюють на біомасі (Біомаса), а також компанії із розподілу електроенергії та електричних мереж. Динаміку частки різних типів електростанцій у загальному виробітку енергії представлено у табл.1.

Таблиця 1. Виробництво електроенергії за типом електростанції, частка в загальному виробітку за рік в %

Типи електростанцій	Частка в загальному виробітку							
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік прогноз
АЕС	55,6%▲	52,3%▼	55,1%▲	53,0%▼	53,9%▲	51,2%▼	55,1%▲	53,6%▼
ТЕЦ/ТЕС	35,2%	39,7%▲	35,9%▼	36,9%▲	36,2%▼	35,2%▼	29,3%▼	37,0%▲
ГЕС/ГАЕС	4,3%▼	6,0%▲	6,8%▲	7,5%▲	5,1%▼	5,1%▲	6,7%▲	5,1%▼
СЕС/ВЕС/ Біомаса	1,0%▲	1,0%▲	1,2%▲	1,7%▲	3,6%▲	7,3%▲	15,3%▲	32,5%▲
Блок-станції	3,9%▼	1,0%▼	1,0%▲	0,9%▼	1,1%▲	1,2%▲	1,3%▲	1,4%▲

▲ - зростання виробництва електроенергії, ▼ падіння
Джерело: [19]

Ринок електроенергетики характеризується високою консолідацією, обмеженою конкуренцією, монополізацією, тінізацією та наявністю різноманітних зловживань і махінацій. Ці фактори призводять до його невірноваженості, де генеруючі компанії, зокрема ті, що перебувають у державній власності, зазнають збитків, тоді як продавці отримують значні необґрунтовані прибутки.

З таблиці 2 видно, що виробництво електроенергії у 2022 році по відношенню до 2021 року упало на 27,5%. Це свідчить про недостатню ефективність роботи генеруючих потужностей, оскільки наявна система ринку електроенергії в країні базується на монопольному становищі окремих учасників.

Таблиця 2. Виробництво електроенергії ПЕК України у 2021-2022 роках

Виробники електроенергії	2021 рік		2022 рік		+/- до 2021 року	
	Млн.кВт-г	%	Млн.кВт-г	%	Млн.кВт-г	%
Всього	156601,0	100,0	113586	100,0	- 43015	-27,5
ТЕС	37225,4	23,76	24197	21,29	-13028,4	-35
ТЕЦ	8615,6	5,5	33059,4	29,09	-15556,2	-32
ГЕС	9157,2	5,8	19961,3	17,6	43015,3	6,5
ГАЕС	1292,7	0,8	1292,7	0,8	0,0	0,0
АЕС	88206,3	55,0	63492,1	55,9	-24714,2	-28,0
ВДЕ	12527,1	8,0	8017,3	7,06	- 4509,8	-36,0

Джерело: [20]

Крім того, на конкурентну ситуацію в електроенергетиці серйозно впливають зловживання на енергоринку, зокрема непередбачувані зміни ринкових цін і доходів упродовж певного періоду в

сегменті ринку, які характеризуються відхиленнями від норми. Ця проблема створює умови для корупційних практик і стає перешкодою для чесної конкурентної боротьби.

З огляду на це українському ринку електроенергії потрібно перейти до впровадження конкурентних моделей, що дозволить створити ефективні дво- і багатосторонні взаємовідносини між компаніями, що беруть участь у ринку, та більш ефективно використовувати можливості ресурсного гарантування для підвищення конкурентоспроможності енергогенеруючих підприємств.

Новий електроенергетичний ринок має на меті досягти цілей зміцнення конкуренції в електроенергетичній галузі, гарантування споживачам права вільного вибору постачальника електроенергії та усунення штучних монополій серед виробників і споживачів. Крім того, потрібно створення збалансованого ринку та ринку допоміжних послуг, які є необхідними для забезпечення резерву виробництва електричної енергії та компенсації можливих перекосів у системі.

Поєднання елементів механізму державного та ринкового регулювання забезпечує підприємствам-виробникам електричної енергії можливість виходу на європейський ринок, збільшує привабливість інвестицій у галузь та мінімізує передумови для зростання дебіторської заборгованості. Для підприємств-споживачів державно-ринкове регулювання має забезпечити прозорість при формуванні тарифів, свободу вибору постачальника електроенергії та зменшення кількості посередників у процесі її придбання. Відтак, перетворення ринку електричної енергії в Україні на нових засадах зміцнює економічну безпеку підприємств-виробників та підприємств-споживачів електроенергії, а також відкриває нові перспективи для сталого розвитку цього стратегічного виду економічної діяльності.

Запровадження елементів конкурентного механізму в регулювання електроенергетики вимагає стратегічного підходу до підвищення конкурентоздатності підприємств галузі.

Розкриваючи процес формування стратегії підвищення конкурентоспроможності суб'єктів

підприємницької діяльності у контексті забезпечення їх економічної безпеки, необхідно звернути увагу на мету, цілі, завдання, принципи, а також відповідну процедуру розробки таких стратегій. При формуванні стратегії конкурентоспроможності підприємства вважаємо важливим не допустити підміну мети формування стратегії конкурентоспроможності підприємства її місією та цілями, які ставляться перед суб'єктом господарювання у процесі реалізації такої стратегії. Метою стратегії конкурентоспроможності підприємства електроенергетики є забезпечення прийняттого рівня його конкурентоспроможності на ринках збуту продукції (робіт, послуг), який дозволить дотримуватись або досягти необхідного рівня економічної безпеки. Завданнями формування стратегії конкурентоспроможності підприємства в межах забезпечення його економічної безпеки повинні бути: оцінка зовнішнього та внутрішнього впливу на формування стратегії конкурентоспроможності; дослідження рівня конкурентоспроможності та місця на ринку суб'єкта господарювання; оцінка рівня економічної безпеки підприємства; визначення оптимального рівня конкурентоспроможності та економічної безпеки господарюючого суб'єкта; визначення ресурсів для формування стратегії. Принципами формування стратегії конкурентоспроможності підприємства електроенергетичної сфери в контексті забезпечення його економічної безпеки, є: забезпечення системного підходу до формування стратегії конкурентоспроможності; досягнення взаємозв'язку конкурентоспроможності й економічної безпеки суб'єкта господарювання; забезпечення гнучкості й адаптивності підприємства до умов зовнішнього та внутрішнього середовища; участі всіх зацікавлених сторін у формуванні стратегії конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта.

Процес формування стратегії конкурентоспроможності підприємства вимагає відповідної процедури, яка буде враховувати забезпечення або досягнення таким суб'єктом господарювання певного рівня економічної безпеки. Спираючись на дослідження науковців Д. Ревенко, В. Либи

і Л. Зейди [13], І. Мілько [14], В. Аранчій, С. Зорі та А. Лантуха [15], Брижань І., Чевганова В.[16], ми виявили структурні та організаційно-аналітичні аспекти процедури формування такої стратегії (рис. 1).

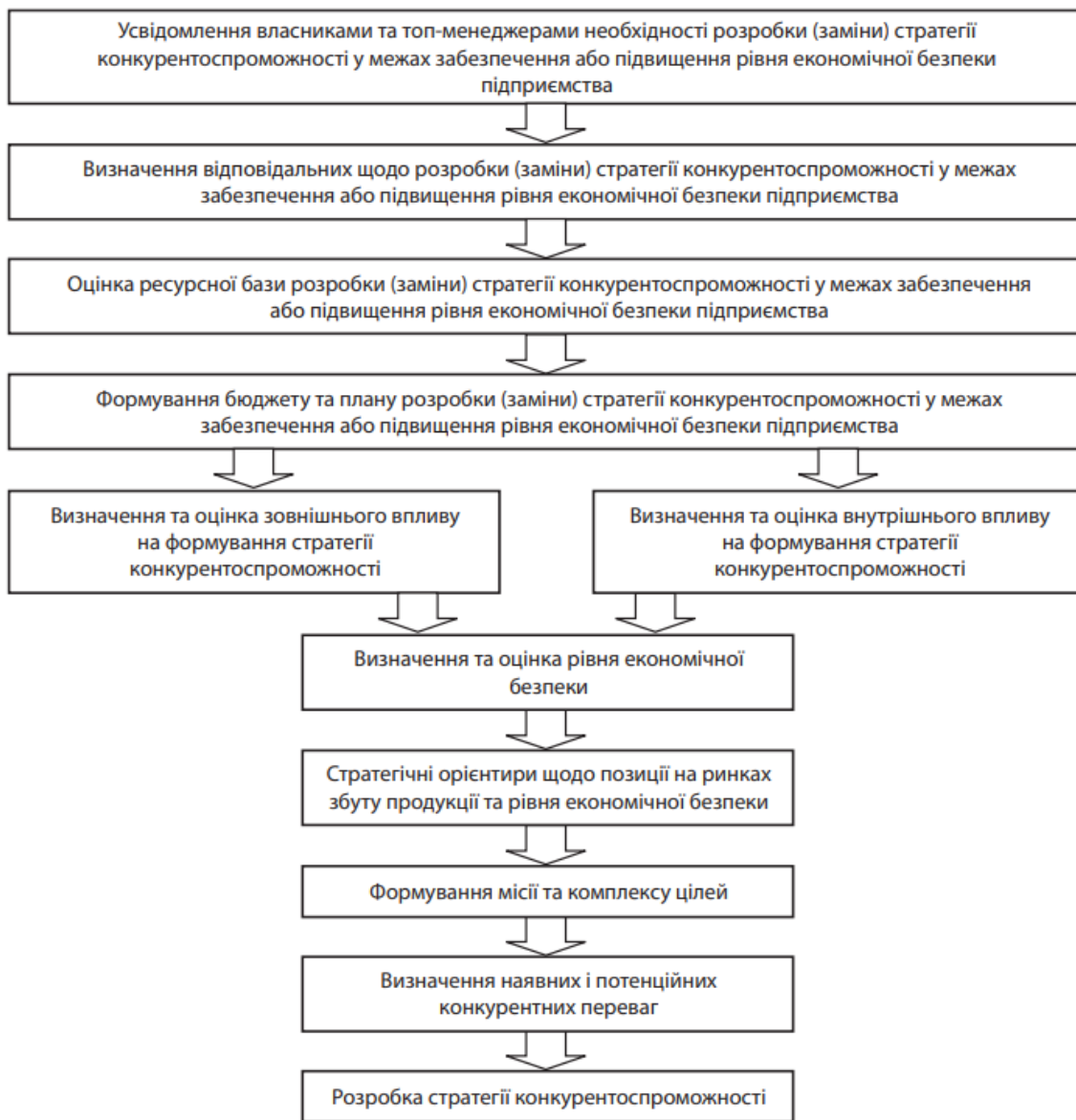

Рис. 1. Процедура формування стратегії конкурентоспроможності підприємства в межах забезпечення його економічної безпеки

Джерело: 17

Водночас, характеризуючи процес формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства, необхідно акцентувати увагу на управлінні ним. Весь процес повинен починатися з стратегічного наміру та усвідомлення власниками і керівниками підприємства необхідності і доречності розробки або

оновлення стратегії підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання з урахуванням проблем забезпечення його економічної безпеки. Процедура формування стратегії конкурентоспроможності підприємства потребує врахування і дотримання організаційних умов: визначення

відповідальних за формування; оцінку необхідних ресурсів для формування відповідної стратегії (матеріальні, фінансові, людські, час, технічні засоби); розробку плану та формування бюджету для формування стратегії конкурентоспроможності.

Вже на першому етапі формування стратегії конкурентоспроможності підприємства електроенергетичної галузі для забезпечення його економічної безпеки обов'язковим є визначення зовнішніх і внутрішніх факторів та оцінка їх впливу на формування такої стратегії з огляду на забезпечення бажаного рівня економічної безпеки суб'єкта підприємницької діяльності. Стратегічні орієнтири, а також місія та комплекс цілей підприємства в процесі формування стратегії конкурентоспроможності у контексті забезпечення їх економічної безпеки повною мірою залежатиме від загальної стратегії розвитку суб'єктів господарювання. Особливістю нашого підходу (див. рис. 1), є те, що місія та комплекс цілей базуються на визначених стратегічних орієнтирах щодо позиції на ринках збуту продукції та рівня економічної безпеки підприємства. Також слід визначити наявні та потенційні, статичні та динамічні конкурентні переваги суб'єкта господарювання, оскільки саме на них будується відповідна стратегія забезпечення його конкурентоспроможності. На практиці підприємства часто не в змозі усвідомити та чітко виділити не тільки потенційні, а й наявні конкурентні переваги, що призводить до значних проблем при розробці та реалізації стратегій конкурентоспроможності і негативно впливає на рівень їх економічної безпеки. При аналізі наявних і потенційних, статичних та динамічних конкурентних переваг підприємства повинні: оцінювати ефективність здійснення фінансово-господарської діяльності, враховувати професіоналізм персоналу підприємства; креативність та унікальність; зважати на досвід конкурентів і лідерів на ринку.

В процесі формування стратегії конкурентоспроможності підприємства в межах забезпечення його економічної безпеки необхідно визначити рівень впливу такої стратегії на фінансово-господарську діяльність підприємства, його економічну безпеку та загальний рівень конкурентоспроможності щодо всіх аспектів функціонування на ринках збуту продукції (робіт, послуг). Для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, рівня економічної безпеки та конкурентоспроможності на зовнішніх і внутрішніх важливим є прогнозування наслідків реалізації стратегії; відбір найкращої для підприємства альтернативної конкурентної стратегії; розробка механізму їх реалізації, моніторинг і коригування реалізації стратегії та рівня економічної безпеки підприємства.

Стратегічними орієнтирами підвищення конкурентоспроможності для забезпечення економічної безпеки підприємств електроенергетики, є:

- стабільність постачання енергії, що передбачає розробку та реалізацію диверсифікованих джерел енергії, включаючи відновлювальні джерела, а також розширення та модернізацію енергетичної інфраструктури;
- досягнення високої конкурентоспроможності на ринку шляхом ефективного використання ресурсів, впровадження новітніх технологій, підвищення якості обслуговування та конкурентних тарифів;
- енергоефективність та енергозбереження шляхом зменшення споживання енергії та оптимізації процесів, зниження витрат на виробництво;
- впровадження інновації та розвиток, що передбачає розробку нових технологій та методів виробництва, використання відновлювальних джерел енергії та застосування сучасних систем управління та моніторингу;
- посилення політико-правових важелів регулювання, яке включає дотримання чітких правил регулювання, прозорих тарифів, створення стабільних умов для

розвитку підприємств електроенергетики та їх економічної безпеки.

Підсумовуючи вищенаведене, зазначимо, що стратегія конкурентоспроможності підприємств електроенергетики України є важливим фактором, який може забезпечити стійкість, ефективність та економічну безпеку цих підприємств. Її компонентами є різні аспекти: від диверсифікації джерел енергії та підвищення конкурентоспроможності на ринку до енергоефективності та інновацій, що сприяють стійкому розвитку електроенергетичного сектору країни.

Висновки. Забезпечення необхідного рівня економічної безпеки підприємства електроенергетики можливо на основі підвищення його конкурентоспроможності.

Електроенергетична сфера є пріоритетною в системі національної економіки і суттєво впливає на всі інші її сектори. Внаслідок впливу численних зовнішніх та внутрішніх факторів виникають нові виклики та загрози її розвитку. Адекватною відповіддю на агресивний вплив цих факторів є розробка і реалізація стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств електроенергетики, що є важливим чинником забезпечення їх економічної безпеки. В процесі розробки стратегії конкурентоспроможності підприємства важливо чітко визначати мету, цілі, завдання, принципи та

процедуру формування стратегії конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта, а також забезпечити ефективне управління підприємством з урахуванням інтересів усіх стейкхолдерів.

Втрата конкурентоспроможності підприємств електроенергетики обумовлена серед іншого недосконалістю моделі регулювання цього сектору економіки, значними порушеннями і перекосами в його функціонуванні та недотриманням законодавства. Мають місце значні розбіжності ціноутворення в кожному сегменті енергетичного ринку, відсутність розвинутого ринку допоміжних сервісів.

Для підвищення конкурентоспроможності кожної енергогенеруючої компанії необхідно посилити гарантування її ресурсів для ефективного використання можливості цих виробництв у постійно змінюваному середовищі. Забезпечення економічної безпеки господарюючих суб'єктів у електроенергетиці потребує постійного моніторингу, врахування та оцінювання впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Подальші дослідження варто сконцентрувати на формуванні системи інформаційного забезпечення розробки стратегій конкурентоспроможності електроенергетичних підприємств України у контексті підвищення їх економічної безпеки.

Література:

1. Закон України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 27–28, ст. 312). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19>
2. Кириленко О.В., Снежкін Ю. Ф., Басок Б.І., Базеев С.Т. Енергетика, наука та інженерія: сучасний стан і виклики розвитку.- Вісник НАН України, 2023, № 4, с. 3-20
3. Геєць В.М. Про оцінку економічних втрат України внаслідок збройної агресії РФ. Вісник НАН України. 2022. № 5. С. 30—38.
4. Пирожков С.І. Про національну доповідь НАН України «Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз». Вісник НАН України. 2022. № 5. С. 45-55.
5. Черняк Г. М. Оцінювання рівня економічної безпеки енергетичних підприємств в умовах

- євроінтеграції / Г. М. Черняк // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2015. - № 12. - С. 159-166. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_26.
6. Черняк Г. М. Обґрунтування та вибір стратегії забезпечення економічної безпеки енергетичних підприємств / Г. М. Черняк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 18. - С. 92-96. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_18_21.
7. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк– Х.: ФОП Бровін О.В., 2020.- 340 с.

8. О. Зибарева, Т. Воронюк. Потенціал соціальної відповідальності підприємства в системі управління його конкурентоспроможністю. -Економіка та управління підприємствами. Випуск І (85), 2022, с.4-22
9. Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022.-220 с..
10. Кривіцька В.В., Зянько В.В. Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах нестабільності. Ефективна економіка. 2020 №8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/153.pdf
11. Чіков І. А. Конкуренція: теоретичні підходи до розуміння сутності поняття. Агросвіт. 2019. №10. С.74-80. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2019/12.pdf
12. Шведкий В.А. Управління стратегічним розвитком підприємств-постачальників на енергетичному ринку України: оцінка ефективності / В.А. Шведкий // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2022. – № 5 (63). – С. 42-48.
- 13.Ревенко Д. С., Либа В. О., Зейда Л. С. Формування стратегій міжнародної конкурентоспроможності машинобудівних підприємств. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 5. С. 35–38.
14. Мілько І. В. Стратегічне управління як необхідна передумова забезпечення технологічної конкурентоспроможності промислового підприємства. Культура народів Причорномор'я. 2013. № 257. С. 167–171.
15. Аранчій В. І., Зоря С. П., Лантух А. О. Теоретичні аспекти формування конкурентних стратегій аграрних підприємств. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2012. Вип. 2 (5). Т. 3. С. 3–7.
16. Брижань І. А., Чевганова В. Я. Формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства: методика та практика. Економіка і регіон. Економіка та управління підприємствами. 2015. №4 (53), 2015, с. 16-22
- 17.Петрова І. Л., Вінтсі Жое. Особливості формування комплексу стратегій конкурентоспроможності в межах забезпечення економічної безпеки підприємства. - Бізнес-інформ, 2018, №8, с. 205-211
18. Кузьмін О.Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: /Монографія/ О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. – 180 с.
19. Виробництво електроенергії в Україні за рік зросло на 5% <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/11/681292/>
20. Металурги України у 2022 році скоротили споживання електроенергії на 52% р/р. <https://gmk.center/ua/news/metalurgi-ukraini-u-2022-roci-skorotili-spozhyvannya-elektroenergii-na-52-r-r/>